

مبانی فقهی حقوقی

مشارکت های سیاسی اجتماعی زنان

www.ketab.ir

عطیه پورعلی

کارشناس ارشد فقه و حقوق خصوصی

سرشناسه	: پورعلی، عطیه، ۱۳۷۳-
عنوان و نام پدیدآور	: مبانی فقهی حقوقی مشارکت‌های سیاسی اجتماعی زنان/عطیه پورعلی.
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۳ص.
شابک	: 978-622-224-051-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: زنان -- فعالیت‌های سیاسی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Women -- Political activity -- *Religious aspects -- Islam
موضوع	: زنان -- ایران -- فعالیت‌های سیاسی
موضوع	: Women -- Political activity -- Iran
موضوع	: زنان (فقه)
موضوع	: Women (Islamic law)
موضوع	: زنان (فقه) -- ایران
موضوع	: Women (Islamic law) -- Iran
رده بندی کنگره	: B ۲۱ (۳۰) / ۷۲
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۴۸۳۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۹۹۳۴۱

انتشارات خرسندی

خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لبافی‌نژاد - نرسیده به خیابان دانشگاه - پلاک ۱۷۱ - واحد ۲

تلفن ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۶۶۴۹۰۵۸۴

فروشگاه شماره ۱: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۹۲ تلفن: ۶۶۹۵۰۷۵۹

پست الکترونیکی: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

مبانی فقهی حقوقی مشارکت‌های سیاسی اجتماعی زنان

عطیه پورعلی

چاپ اول: ۱۳۹۸ - شمارگان: ۵۰۰ جلد - قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال

ISBN: 978-622-224-051-6

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۴-۰۵۱-۶

فهرست مطالب

۱۲ مقدمه
۱۵ فصل اول: کلیات
۱۶ ۱. مفاهیم تحقیق
۱۶ ۱.۱. مفاهیم نظری
۱۶ ۱.۱.۱. افعال زنان
۱۶ ۱.۱.۲. اسلام
۱۶ ۱.۱.۳. نظام سیاسی
۱۷ ۱.۱.۴. حقوق
۱۷ ۱.۱.۴.۱. حقوق زنان
۱۷ ۱.۱.۵. مشارکت
۱۷ ۱.۱.۵.۱. مشارکت سیاسی
۱۸ ۱.۱.۵.۲. مشارکت اجتماعی
۱۹ فصل دوم: مشارکت سیاسی - اجتماعی زنان
۲۰ ۱. مشارکت سیاسی - اجتماعی زنان
۲۰ ۱.۱. شاخص‌های مشارکت سیاسی زنان
۲۱ ۱.۲. زنان و تصدی حاکمیت
۲۲ ۱.۳. ضرورت مشارکت سیاسی زنان در سطوح بالای مدیریتی و حکومتی
۲۲ ۱.۴. الگوگیری از تاریخ صدر اسلام
۲۳ ۱.۵. ضرورت حضور زنان در برخی مشاغل و فعالیتهای سیاسی
۲۳ ۱.۶. ارتقاء و رشد عقلی و فکری زنان با حضور در جامعه
۲۴ ۲. مبانی فقهی مشارکت سیاسی زنان
۲۴ ۲.۱. اصل نفی سلطه
۲۵ ۲.۲. اصل خلافت عامه انسان

۲۳. اصل نیاز طبیعی ۲۶
۲۴. اصل شوری و تعاملات سیاسی ۲۶
۲۵. اصل امر به معروف و نهی از منکر و تعاملات سیاسی ۲۷
۲۶. مسئولیت متقابل دولت و مردم ۲۷
۲۷. واجب کفایی ۲۸
۲۸. رضایت و خشنودی عموم مردم ۲۸
۲۹. اصل مدغم واجب ۲۸
۳. انواع مشارکت سیاسی زنان و تفاوتش با مردان ۲۹
- ۳.۱. آداب مشارکت سیاسی - اجتماعی زنان ۲۹
- ۳.۱.۱. رعایت حجاب، عفاف و عدم اختلاط ۳۰
- ۳.۱.۲. تناسب شغل با ویژگیهای زنانه ۳۳
- فصل سوم: بررسی مبانی فقهی - حقوقی مشارکت سیاسی - اجتماعی زنان ۳۵
۱. نظریه مخالفت با مشارکت سیاسی - اجتماعی زنان ۳۶
- ۱.۱. مستندات قرآنی مخالفین با مشارکت سیاسی - اجتماعی زن ۳۶
- ۱.۱.۱. آیه ۳۴ سوره نساء ۳۶
- ۱.۱.۲. آیه ۲۲۸ سوره بقره ۴۱
- ۱.۱.۳. آیه ۱۸ سوره زخرف ۴۲
- ۱.۱.۴. آیه ۳۳ سوره احزاب ۴۴
- ۱.۲. مستندات روایی مخالفین با مشارکت سیاسی - اجتماعی زن ۴۴
- ۱.۲.۱. احادیث منع از امارت و حکومت زنان ۴۵
- ۱.۲.۲. روایات منع از مشورت زنان ۴۵
- ۱.۲.۳. احادیث دلالت کننده بر نقص عقول زنان ۴۶
- ۱.۲.۴. احادیث منع از اطاعت و تدبیر زنان ۴۸
۲. نظریه موافقت محدود با مشارکت سیاسی - اجتماعی زنان ۴۹

۵۰	۳. نظریه موافق با مشارکت سیاسی - اجتماعی زنان
۵۰	۳.۱. مستندات قرآنی موافق با مشارکت سیاسی - اجتماعی زنان
۵۰	۳.۱.۱. آیات ۲۳ تا ۴۴ سوره نمل
۵۱	۳.۱.۲. آیه ۱۲ سوره ممتحنه
۵۱	۳.۱.۳. آیات ۳۸ سوره شوری و ۱۵۹ سوره آل عمران
۵۱	۳.۱.۴. آیات ۵۸ سوره نساء، ۴۲ و ۴۵ سوره مائده
۵۲	۳.۱.۵. آیه ۱ سوره توبه
۵۳	۳.۱.۶. آیه ۶ و ۳۶ سوره احزاب
۵۳	۴. نقد روایات مخالف با مشارکت سیاسی - اجتماعی زنان
۵۳	۴.۱. طرد روایات
۵۳	۴.۲. توجیه موردی
۵۴	۴.۳. توجیه عام
۵۴	۵. بررسی فقهی اشتغال زنان
۵۴	۵.۱. مبانی فقهی مشروعیت اشتغال زنان
۵۴	۵.۱.۱. قرآن کریم و اشتغال زنان
۵۵	۵.۱.۱.۱. کار زنان در بیرون از منزل از دیدگاه قرآن
۵۶	۵.۱.۱.۲. تشویق عموم مردم به فعالیت‌های اقتصادی از دیدگاه قرآن کریم
۵۶	۵.۱.۲. مشروعیت اشتغال زنان از دیدگاه روایات
۵۷	۵.۱.۳. سیره
۵۸	۵.۱.۴. نظرات فقها
۵۸	۵.۱.۴.۱. قوامیت و ریاست مرد بر خانواده
۵۹	۵.۱.۴.۱.۱. قوامیت شوهر و اشتغال زن
۶۳	فصل چهارم: حقوق اجتماعی و سیاسی زنان
۶۴	۱. حقوق اجتماعی و سیاسی زنان در فقه

۶۴	۱.۱. بیعت یا حق انتخاب.....
۶۴	۱.۱.۱. بیعت زنان با پیامبر اکرم (ص).....
۶۵	۱.۱.۲. بیعت زنان در غدیر خم.....
۶۶	۱.۲. زنان و اصلاح حاکمیت.....
۶۶	۱.۲.۱. مبارزات سیاسی حضرت زهرا (س) در جهت اصلاح ساختار حکومت.....
۶۷	۱.۲.۲. فعالیت‌های سیاسی حضرت زینب (س).....
۶۸	۱.۲.۳. فعالیتهای سیاسی جمع دیگری از زنان مبارز.....
۶۸	۱.۳. جهاد.....
۶۹	۱.۴. حق شرکت در جمع و جماعات.....
۶۹	۱.۵. حق ذمه و استجاره.....
۷۰	۱.۶. آزادی بیان.....
۷۰	۱.۷. حق رأی و داوطلبی.....
۷۱	۱.۸. شرکت در احزاب سیاسی.....
۷۱	۲. بررسی حقوقی مشارکت زنان.....
۷۱	۲.۱. حق اشتغال در قانون اساسی ایران.....
۷۲	۲.۱.۱. زنان و تصدی مناصب حکومتی.....
۷۲	۲.۱.۱.۱. جایگاه زنان در نهاد رهبری.....
۷۲	۲.۱.۱.۱.۱. رهبری.....
۷۳	۲.۱.۱.۱.۲. مخالفان تصدی رهبری توسط زنان.....
۷۴	۲.۱.۱.۱.۳. موافقان تصدی رهبری توسط زنان.....
۷۵	۲.۱.۱.۱.۴. شورای رهبری.....
۷۶	۲.۱.۱.۲. جایگاه زنان در قوه مجریه.....
۷۶	۲.۱.۱.۲.۱. ریاست جمهوری.....
۷۷	۲.۱.۱.۲.۱.۱. دلایل مخالفان تصدی ریاست جمهوری توسط زنان.....

- ۷۷ ۲.۱.۱.۲.۱.۱.۱.۱.۱.۱ معنای حقیقی رجال
- ۷۸ ۲.۱.۱.۲.۱.۱.۱.۱.۱.۲ ریاست جمهوری نوعی اعمال ولایت
- ۷۹ ۲.۱.۱.۲.۱.۱.۱.۱.۱.۳ نامتناسب با روحیات و توانایی زنان
- ۷۹ ۲.۱.۱.۲.۱.۱.۲.۱.۱.۲ دلایل موافقان تصدی ریاست جمهوری توسط زنان
- ۷۹ ۲.۱.۱.۲.۱.۲.۱.۱.۲.۱ معنای مجازی رجال
- ۸۲ ۲.۱.۱.۲.۱.۲.۱.۲.۲ نظریه وکالت و یا ولایت انتخابی ریاست جمهوری
- ۸۴ ۲.۱.۱.۲.۱.۲.۱.۳ متناسب با روحیات و توانایی زنان
- ۸۵ ۲.۱.۱.۲.۱.۲.۱.۲.۴ اصلاً جواز
- ۸۶ ۲.۱.۱.۲.۱.۲.۱.۲.۵ اصل ساوی
- ۸۷ ۲.۱.۱.۲.۱.۲.۱.۲.۲ وزارت
- ۸۹ ۲.۱.۱.۳ جایگاه زنان در فقه سنته
- ۸۹ ۲.۱.۱.۳.۱ مجلس شورای اسلامی
- ۸۹ ۲.۱.۱.۳.۲ شورای نگهبان
- ۹۰ ۲.۱.۱.۴ قوه قضائیه
- ۹۰ ۲.۱.۱.۴.۱ قضاوت زنان در فقه و حقوق
- ۹۴ ۲.۱.۱.۴.۲ قضاوت زنان در قوانین موضوعه
- ۹۷ ۲.۱.۱.۴.۳ ریاست قوه قضائیه
- ۹۸ ۲.۱.۱.۵ عضویت زنان در مجمع تشخیص مصلحت نظام
- ۹۸ ۲.۱.۱.۶ مجلس خبرگان
- ۱۰۱ نتیجه‌گیری و پیشنهادات
- ۱۰۱ نتیجه‌گیری
- ۱۰۲ پیشنهادات
- ۱۰۳ منابع
- ۱۰۳ کتب

۱۰۳.....	کتاب فارسی
۱۰۷.....	کتاب عربی
۱۱۰.....	مقالات

www.ketab.ir

مقدمه

در جوامع نخستین و پیش از تشکیل طبقات اجتماعی، زنان نقش عمده‌ای در تولید نیازهای زندگی داشته‌اند و موقعیت آنها برتر از مردان بوده است؛ اما با شکل‌گیری مالکیت خصوصی و با وجود آنکه سهم زنان در پیشرفت بشریت، اساسی بوده است؛ این وضعیت متزلزل گردید. پس از گذشت مدت زمانی طولانی و با انقلاب صنعتی و ورود زن به فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی، آرام‌آرام نقش اجتماعی زن پررنگ و مهم‌تر شد. به هر حال، بحث حقوق فردی و اجتماعی زنان با وجود فراز و فرودهایی که داشته، از جمله مباحث مطرح در دوره معاصر است. با تحولات اجتماعی در خلال سده گذشته، به تدریج زمینه حضور حداکثری زنان در فعالیت‌های مختلف اقتصادی، علمی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی فراهم شده است. امروزه مشارکت سیاسی زنان در راستای ارتقای سطح نظام اجتماعی و سیاسی در اکثر جوامع مختلف جهان امری بدیهی و پذیرفته شده است. تردیدی نیست که جامعه جهانی برای اداره امور خود نیازمند مشارکت همه افراد، از جمله زنان است. یکی از جنبه‌های اساسی که، اجتماعی زنان، شرکت در انتخابات و حق رأی دادن، کاندیداتوری و حق انتخاب شدن و سرانجام تبدیل شدن به مسئولیت‌های اجرایی است.

با شکل‌گیری نهضت اسلامی و پیروزی آن، زنان نه تنها از حق مشارکت سیاسی برخوردار شدند؛ بلکه در پست‌های مختلف اجرایی و سیاسی مسئولیت‌های فعالیت و خدمت‌رسانی به جامعه گردیدند. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، بر اساس مبانی فقهی، به حقوق طبیعی زنان و حق مشارکت سیاسی - اجتماعی آنان با حفظ شأن و کرامت انسانی انسان، نگاهی ویژه، متمایز و مترقی داشته و این حق را چه در قانون و چه در عمل به رسمیت ساخته است. زنان به عنوان نیمی از جامعه ایرانی، همواره سعی بر آن داشته‌اند که در تحولات سیاسی و اجتماعی پیرامون خود پایه‌های مردان تا حد توان تأثیرگذار باشند.

با این وجود، برخی از فقهای مسلمان با استناد به دلایل فقهی همچنان مخالف مشارکت همه‌جانبه زنان در فعالیت‌های سیاسی هستند. از این رو، صرف‌نظر از مباحث اجتماعی مرتبط با پیامدهای مختلف حضور زنان در جامعه، این پرسش مهم مطرح است که مشارکت سیاسی زنان و تصدی مسئولیت‌های اجرایی با چه موانع فقهی روبرو است و اگر مانعی بر سر راه آن وجود نداشته باشد، چگونه است که همچنان برخی از فقها با تصدی مسئولیت وزارت و ریاست جمهوری توسط زنان مخالفت می‌کنند؛ گرچه عضویت در شورای شهر، نمایندگی مجلس و تصدی پست‌های

اجرائی میانی را جایز می‌شمارند.

در پژوهش حاضر، پس از بیان متون فقهی، کتب حقوقی، مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، مشروح مذاکرات خبرگان قانون اساسی و مشروح مذاکرات شورای نگهبان قانون اساسی، با توجه به مبانی فقهی - حقوقی، اطلاعات بدست آمده بایش و سرانجام فرضیه مورد نظر، یعنی مشروعیت تصدی مقام وزارت، ریاست جمهوری به اثبات خواهد رسید.

www.ketab.ir